

PM 2005 RIII (Dnr 305-3418/2004)

Fortsatt satsning på lågprisbutiker

Skrivelse av Annika Billström (s)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Annika Billström (s) anses besvarad med vad som föredragande borgarråd anför i promemorian.

Föredragande borgarrådet Leif Rönngren anför följande.

Bakgrund

Finansborgarrådet Annika Billström (s) har i en skrivelse den 8 september 2004 (*bilaga*) uppmanat gatu- och fastighetsnämnden att med utgångspunkt från det arbete som redan uppvisats presentera tio nya platser för etablering av lågprisbutiker som kan genomföras skyndsamt. I skrivelsen uppmanas även Stockholms Stadshus AB att ge de fastighetsförvaltande bolagen i uppdrag att bistå gatu- och fastighetsnämnden i arbetet att ta fram lämpliga lokaliseringar av nya lågprisbutiker.

Remisser

Ärendet har remitterats till gatu- och fastighetsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Gatu- och fastighetsnämnden anser i sin bedömning att ett 50-tal butikslägen bör vara möjliga att realisera samt att flera av etableringarna bör kunna genomföras under 2005.

Stockholms Stadshus AB tillstyrker skrivelsens förslag om ökade insatser och bättre samordning inom staden för att fler lågprisbutiker ska kunna etableras i Stockholm. Nyetableringar bör i första hand ske i befintliga centrumanläggningar och i bostadsnära lägen.

Mina synpunkter

Att nya lågprisbutiker fortsätter att etableras i Stockholm är bra. Det leder till en ökad konkurrens som kommer stockholmarna till gagn genom lägre matpriser.

Som jag ser det är det i första hand i redan existerande lokaler som de nya lågprisbutikerna bör inrymmas. Särskilt angeläget är det att etableringen sker i bostadsnära lägen för att minska beroendet av tillgång till bil. Det är även viktigt att inrymma butikerna i de centrumanläggningar som har inget eller litet dagligvaruutbud. Detta skapar stora möjligheter för dessa centrumanläggningar att hålla en godtagbar servicenivå. Detta gäller i synnerhet i ytterstaden.

I de fall där det anvisats mark för bostadsbyggande bör bolagen se över möjligheten att även inrymma kommersiella lokaler, för att på så sätt skapa möjligheter för att etablera fler lågprisbutiker där.

Staden har redan erbjudit lågprisbutikerna olika lösningar, vilket är positivt. Det som också är viktigt är att det erbjuds lösningar för alla olika aktörer. Det är av stor vikt att

ytterligare lågprisaktörer kontaktas för etableringar i Stockholm. Det är genom konkurrens som matpriserna kan bli lägre.

Det finns en särskild samordningsgrupp som innehåller representanter från gatu- och fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och näringslivskontoret. Denna grupp har i samråd med de olika handlarna tagit fram uppemot 120 förslag till lägen för nya butiker. Efter detta har samtliga förslag granskats av samordningsgruppen för att väga in markanvändning, trafik, natur- och rekreationsvärden, tillgängligheten till kollektivtrafiken samt närheten till bostadsområden. Efter denna noggranna undersökning har gruppen kommit fram till ett 50-tal lägen som är möjliga att realisera. Därför är det viktigt att arbetet fortsätter i samma goda samarbetsanda som hittills.

I skrivelsen uppmanades gatu- och fastighetsnämnden att ta fram tio nya platser för etablering. Nämnden har presenterat ett 50-tal nya platser i sitt remissvar.

Jag föreslår med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

Skrivelsen av Annika Billström (s) anses besvarad med vad som föredragande borgarråd anför i promemorian.

Stockholm den 13 april 2005

LEIF RÖNNGREN

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Det är positivt att den nuvarande socialistiska majoriteten försöker att få fram fler lägen för lågprisbutiker. Matpriserna är omotiverat höga i Stockholm och mer konkurrens från lågprisbutiker behövs för att få rimliga matpriser i regionen.

Efter att den borgerliga oppositionen lagt förslag om att staden borde ta fram 50 nya lägen för lågprisbutiker – presenterar nu Annika Billström med Gatu- och fastighetskontorets hjälp 48 platser för etableringar. Många av dessa platser är befintliga fastigheter vilka ofta lågprisbutikerna själva letat reda på. Det behövs nya markanvisningar till lågprisbutikerna för att det ska kunna bli en sund och välbehövd konkurrens när det gäller matpriserna i Stockholm.

Den tragiska sanningen hittills är att inte en enda lågprisbutik har etablerats tack vare att vänstermajoriteten har upplåtit mark och processat ärendet genom gatu- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Istället har lågpriskedjorna etablerat sina butiker i befintliga affärslokaler, vilket inte är socialdemokraternas förtjänst utan har skett helt på marknadens villkor.

Under det socialdemokratiska styret har sammanlagt 12 lågprisbutiker öppnat i Stockholms stad. Inte en enda lågprisbutik är uppförd på en av staden angiven markanvisning under mandatperioden. En majoritet, 11 stycken, har på egen hand letat upp lämpliga affärslokaler i befintliga fastigheter. En lågprisbutik har etablerats i en fastighet som kommunen köpt och sedan hyrt ut till Prisextra. En butik har öppnat på en markanvisning som gavs förra mandatperioden.

Läget idag är följande:

Lidl:

Har öppnat två butiker. Den i Fagersjö fick markanvisningen under förra mandatperioden och den i Skärholmen är inrymd i en befintlig lokal. I övrigt befinner sig butikerna i Rågsved, Fruäng-

en, Bromma, Östberga, Spånga och Akalla fast förankrad i den kommunala byråkratin. Spångatomten har Lidl köpt av en privat markägare.

Netto:

Har öppnat sju butiker på följande adresser Magnus Ladulåsgatan, Sveavägen (2 stycken), Kärrtorp, S:t Göransgatan, Årsta och Norrmalm. Samtliga ligger i befintliga lokaler. Netto har inte fått någon markanvisning.

Willys:

Har öppnat två butiker på följande adresser: Götgatan och vid Odenplan. Båda ligger i befintliga lokaler. Willys har inte fått någon markanvisning.

Prisextra:

Har öppnat en butik i Storängsbotten där kommunen har köpt fastigheten vilken byggts om och nu hyrs ut till Prisextra. Prisextra har sedan tidigare en butik på Norra Stationsgatan. Prisextra har inte fått någon markanvisning.

Sammanfattningsvis är det socialdemokratiska självberömmet en ren bluff. Hittills har inte socialdemokraterna lyckats driva igen en enda markupplåtelse som resulterat i en öppnad butik.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Att vi har fått allt fler lågpriskedjor i Stockholm har fört med sig en prispress överlag i livsmedels-handeln. Det är bra. Låga priser är viktigt för stockholmarna, men det är också kvalitet, folkhälsa, miljö och etik. I striden om de lägsta priserna riskerar dessa värden att offras.

Att butiken tar tillvara miljöperspektivet handlar om andelen miljömärkta varor som finns i sortimentet samt hur de marknadsförs och exponeras i affären. Det gäller också transporter, avfallshantering mm. Tyvärr finns det butikskedjor som inte alls verkar bry sig om miljöfrågorna.

Vi anser det positivt att etableringar av lågprisbutiker sker i bostadsnära lägen för att minska bilberoendet. Däremot vill vi peka på att i remissvaret från Svenska Bostäder framkommer att bolaget stött på problem med parkeringsplatser vid etableringar av lågprishandel. Detta tyder på att det finns intressenter som lobbyar för ett ökat bilåkande. Vi tycker det är en självklarhet att kollektivtrafiken ska förbättras och att det blir enklare och säkrare att gå och cykla till affären.

Etik handlar om socialt ansvarstagande från producenterna - arbetsförhållanden, löner, fackliga rättigheter etc. Precis som när det gäller miljömärkta varor är det butikernas ansvar att göra kunderna medvetna om vad det betyder att varor är rättvisemärkta och även erbjuda sådana varor. Även här finns exempel på butiker som inte tar detta på allvar.

Enligt en undersökning från USK, stadens Utrednings och Statistikkontor, framkommer det att konsumenterna är beredda att betala mer om de som tillverkar våra varor har bra arbetsförhållanden, ordentligt betalt och fackliga rättigheter.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till särskilda uttalandet av (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Åsa Romson* (mp) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Finansborgarrådet Annika Billström (s) har i en skrivelse den 8 september 2004 (bilaga) uppmanat gatu- och fastighetsnämnden att med utgångspunkt från det arbete som redan uppvisats presentera tio nya platser för etablering av lågprisbutiker som kan genomföras skyndsamt. I skrivelsen uppmanas även Stockholms Stadshus AB att ge de fastighetsförvaltande bolagen i uppdrag att bistå gatu- och fastighetsnämnden i arbetet att ta fram lämpliga lokaliseringar av nya lågprisbutiker.

REMISSER

Ärendet har remitterats till gatu- och fastighetsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 2 november 2004 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande 18 oktober 2004.

Särskilt uttalande gjordes av *Berthold Gustavsson* (m), *Anna Wersäll* (m), *Ulf Fridebäck* (fp), *Martina Lind* (fp) och *Mats Rosén* (kd) samt tjänstgörande ersättaren *Helena Bonnier* (m) enligt följande.

Det är positivt att gatu- och fastighetskontoret listat 50 möjliga etableringsställen för lågprisbutiker. Dock krävs det en mer precis lista med förslag på exakta platser för etableringar vilket vi ser fram emot att få ta del av. Det är bra att staden hjälper till med bygglov, kontakter och andra praktiska detaljer för att få fler lågprisbutiksetableringar i Stockholm. Staden borde även i större utsträckning underlätta för lågprisbutiker att etablera sig i befintliga centrum i ytterstaden. De etableringar som sker i befintliga lokaler bör dock inte räknas av från etableringslistan utan bör bilda egen statistik. Ett företag som t ex Netto som på senaste tiden öppnat flera butiker i Stockholm har själv ordnat lägen och bör därför inte ingå i statistiken. Det är fortfarande väldigt få lågprisbutiker som lyckats få markanvisningar och kunnat öppna lågprisbutik i nya lokaler. Stadens ambition för att få fram nya etableringar av lågprisbutiker måste vara att ge markanvisningar och hjälpa till med nyetableringar för lågprisbutikerna i nya lokaler och inte som i dag, i befintliga lokaler.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande, daterat den 18 oktober 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige angav i stadens budget för år 2003, att nya lågprisbutiker skall kunna anläggas i olika delar av staden. Lågprisbutikerna skall etableras i nära anslutning till bostadsområden och med god kollektiv trafikförsörjning.

Med anledning härav har en särskild samordningsgrupp bildats med representanter för gatu- och fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och näringslivskontoret. Samordningsgruppen hade under våren 2003 individuella överläggningar med åtta dagligvaruföretag för att utröna om och hur de avser att medverka till lägre matpriser i Stockholm och vilka platser för nya butiksetableringar de prioriterar. Följande företag deltog: LIDL Sverige KB, Axfood Sverige AB, ICA Handlarnas AB, Netto Marknad, COOP Sverige AB, PrisXtra Förvaltning, Bergendahlgruppen och Food Market AB.

Vid överläggningarna presenterade företagen totalt ca 120 förslag till lägen för nya butiker. På begäran av företagen har dessa uppgifter hemligstämplats (8 kap 10 § sekretesslagen). Samtliga lägen granskades därefter av samordningsgruppen med avseende på markanvändning, trafik, natur- och rekreationsvärden, tillgänglighet med kollektivtrafik, närhet till bostadsområden, m m.

Vid en uppföljande träff underrättades företagen om resultatet av samordningsgruppens granskning. I samband härmed rekommenderades de att återkomma till staden med ansökan om markanvisning, planändring eller bygglov för de etableringar som de önskade genomföra. För att komma vidare med etableringar i planerade nybyggnadsområden rekommenderades de också att ta direktkontakt med berörd projektledare eller byggherre.

Flera av företagen har därefter återkommit till staden med intresseanmälningar, ansökningar om bygglov, planändringar, m m för butiksetableringar. Dessutom har ytterligare ett antal förslag till etableringslägen aktualiserats av företagen och fortlöpande granskats av staden genom samordningsgruppens försorg.

Sammantaget gör vi nu bedömningen, att inemot ett 50-tal butikslägen bör vara möjliga att realisera. Flera av etableringarna bör kunna genomföras redan under 2004 och 2005. Kontoret är förhindrat att i detalj ange vilka lägen det rör sig om eller vilket/vilka företag som står bakom förslagen, men vill ändå ge följande sammanfattande redovisning.

STADSDELSNÄMND SOMRÅDE:	ANTAL ETABLERINGSLÄGEN:	TÄNKBARA
Innerstaden		
Kungsholmen		1
Maria-Gamla Stan		2
Norrmalm		3
Östermalm		2
Västerort		
Bromma		10
Hässelby-Vällingby		3
Kista		3
Spånga-Tensta		4
Söderort		
Enskede-Årsta		3
Farsta		2
Hägersten		2
Liljeholmen		3
Skarpnäck		5
Skärholmen		3
Vantör		2
S:a		48

Samordningsgruppen har också inlett arbete med att intressera ytterligare lågprisaktörer för etableringar i Stockholm. Arbetet bedrivs i samråd med Business Arena Stockholm AB och Invest In Sweden Agency.

Stockholms Stadshus AB remissyttrande, daterat den 15 oktober 2004, har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen tillstyrker skrivelsens förslag om ökade insatser och bättre samordning inom staden för att fler lågprisbutiker skall kunna etableras i Stockholm. Liksom flera av dotterbolagen anför i sina remissvar anser koncernledningen att det är viktigt att nyetableringar i första hand sker i befintliga centrumanläggningar och i bostadsnära lägen. Koncernledningen vill dock framhålla att såväl gatu- och fastighetskontoret som berörda fastighetsägare därutöver bör pröva alla möjligheter för att ta fram lämpliga lokaliseringar av lågprisbutiker över hela staden.

Svenska Bostäder, Familjebostäder, Stockholms hem och CentrumKompaniet har lämnat följande synpunkter på skrivelsens förslag.

Svenska Bostäder anser att det är positivt att bolagets hyresgäster och andra ges tillgång till s.k. lågprishandel, framförallt om det inte sker på bekostnad av den bostadsnära handeln. Staden bör därför underlätta för att nyetableringar av lågprishandel i första hand lokaliseras till existerande handelsplatser. Detta är särskilt viktigt då stora delar av den bostadsnära handeln idag för en tynande tillvaro i skuggan av bland annat nya regionala köpcentrum och cityhandeln. Bolaget prioriterar lågprishandel i beståndet. Företaget har regelmässigt kontakter med de stora aktörerna och har fler konkreta projekt men bolaget har stött på problem i staden med bland frågan om parkeringsmöjligheter vid en nyetablering.

Familjebostäder har en mycket låg vakansgrad i sitt lokalbestånd och tyvärr i dagsläget tyvärr inte kan erbjuda några lediga lokaler av den storlek och beskaffenhet som skulle möjliggöra en etablering av en lågprisbutik. De markanvisningar som bolaget tilldelats används för att bygga nya bostäder. Familjebostäder håller dock gärna en rak och öppen dialog med Gatu- och fastighetskontoret i dessa frågor, och står självklart alltid redo att bistå med lokaler för lågprisbutiker när möjlighet ges.

Stockholmshem anser att det är angeläget en bättre konkurrens på matpriserna uppnås i Stockholm. Stockholmshem äger en handfull mindre förortscentra i ytterstaden och fastigheter i en del andra lägen som kan lämpa sig för lågprishandel. Också i den kommande nyproduktionen kan en del lägen finnas för lågprisbutiker, även om etableringar där tar längre tid att genomföra. Bolaget är givetvis berett att aktivt tillsammans med staden finna möjligheter för nya lågprisbutiker för livsmedel. Detta bör dock ske utifrån varje områdes särskilda förutsättningar för att möjliggöra en allsidig service inom bostadsområdet och ett sammantaget effektivt och affärsmässigt lokalutnyttjande.

CentrumKompaniet arbetar redan med att ta in flera lågprisbutiker i bolagets anläggningar och har således inget att invända mot att, i mån av tillgången på lediga lokaler, bistå Gatu- och fastighetsnämnden i arbetet med att ta fram lämpliga lokaliseringar av lågprisbutiker. Bolaget vill särskilt påpeka att det är av största vikt att etableringarna av lågprisbutiker sker i de befintliga centrumanläggningarna och inte utanför dem. Särskilt för de små och svaga centrumanläggningarna, där dagligvaruhandeln är av avgörande betydelse för att ett acceptabelt serviceutbud skall kunna behållas, kan en etablering utanför centrumet få mycket stora konsekvenser.

Till
Stockholms stads kommunstyrelse

Skrivelse om fortsatt satsning på lågprisbutiker

Efter majoritetsskiftet 2002 fick gatu- och fastighetskontoret i uppdrag att innan årsskiftet 2002-2003 presentera tio platser för lågprisetablering i Stockholms stad. Detta resulterade i att fler än tio lägen för lågprisbutiker presenterades.

Fram till idag har beslut fattats i gatu- och fastighetsnämnden om fyra markanvisningar för lågpriskedjan Lidl, ytterligare en butik har öppnats i Skärholmen och detaljplanen är beslutad för en butik i Fruängen. Av de lägen som lågpriskedjan Netto visat intresse för at hittills tre butiker öppnats i innerstaden. Ytterligare fem butiker beräknas öppna under året.

Gatu- och fastighetsnämnden har sedan 2002 haft regelbunden kontakt med samtliga aktörer inom detaljhandeln som kan presentera ett lågpriskoncept. Samarbetet har resulterat i ett 30-tal lägen som såväl gatu- och fastighetskontoret som stadsbyggnadskontoret bedömt som fullt möjliga.

Det är nu angeläget att Stockholms stad fortsätter att medverka till att fler lågprisbutiker etablerar sig i staden. Lägena får vara såväl nära centrum som i befintliga fastigheter och därutöver enligt tidigare ambition i lägen med bra kollektiva kommunikationer. I framtagandet av lämpliga lägen bör också de fastighetsförvaltande bolagen vara delaktiga. Staden kan på detta sätt skapa förutsättningar för en bättre konkurrens *mellan* de tillkommande lågprisbutikerna. Effekten av detta arbete är lägre matpriser till stockholmarna.

De tillkommande lågprisetableringarna bör prioriteras utifrån följande ansatser.

- Staden skall verka för fler och nya aktörer på lågprismarknaden
- Staden skall verka för ökad konkurrens inom detaljhandeln
- Staden skall verka för lägre matpriser för stockholmarna

Mot bakgrund av ovan anförda föreslår jag att kommunstyrelsen beslutar följande:

1. Gatu- och fastighetsnämnden uppmanas att fram till den 1 november 2004, med utgångspunkt från det arbete som är nedlagt tillsammans med branschen, presentera tio nya platser för lågprisetablering som kan genomföras på kort sikt.
2. Stockholm Stadshus AB uppmanas att ge de fastighetsförvaltande bolagen i uppdrag att bistå gatu- och fastighetsnämnden i arbetet med att ta fram lämpliga lokaliseringar av lågprisbutiker.

Stockholm den 8 september 2004

Annika Billström
Finansborgarråd (s)